

MAGOR MISSABIB ČILI STAV OBLEŽENÍ (petr pazdera payne)

Pokoj všem vám, přicházejícím zblízka i zdaleka, k nedělní bohoslužbě slova!

Ve jménu otce i syna i ducha sv.!

„Ale ty, Hospodine, jsi štítem vůkol mne, slávou mou, a kterýž povyšuješ hlavy mé.“ (Žalm 3,4)

„Chození mé i ležení mé ty obsahuješ, a všech mých cest svědom jsi. Než ještě mám na jazyku slovo, aj, Hospodine, ty to všechno víš. Z zadu i z předu obklíčils mne, a vzložils na mne ruku svou.“ (Ž 139,3-5)

Píseň 1. 625

(na počátku písně je možné dát kolovat od první lavice vpravo Sešit na přímluvné modlitby – během písně po kázání se vrát ke kazateli, který podněty ze sešitu vkládá dle své úvahy do přímluvné modlitby)

Modlitba I.

I. čtení:

Žalm 31

10 Smiluj se nade mnou, Hospodine, nebo jsem ssouzen, tak že usvadla zámutkem tvář má, duše má, i život můj.

11 Žalostí zajisté zhynulo zdraví mé, a léta má od úpění, zemdlena bídou mou síla má, a kosti mé vyprahly.

12 U všech nepřátel svých jsem v pohanění, a nejvíce u sousedů, známým pak svým jsem strašidlem; kteříž mne vidají vně, utíkají přede mnou.

13 Vyšel jsem z paměti tak, jako mrtvý, učiněn jsem jako nádoba rozražená.

14 Nebo slýchám utrhaní mnohých, KOLKOLEM DĚS (strach odevšad), když se proti mně spolu puntují, lstivě přemýšlejíce, jak by odjali duši mou.

15 Ale já v tobě naději skládám, Hospodine; řekl jsem: Bůh můj jsi ty.

16 V rukou tvých jsou časové moji, vytrhni mne z ruky nepřátel mých a těch, kteříž mne stihají.

17 Osvět tvář svou nad služebníkem svým, zachovej mne pro milosrdenství své.

18 Hospodine, ať nejsem zahanben, nebo jsem tě vzýval; nechať jsou zahanbeni bezbožníci, a skroceni v pekle.

19 Oněmějte rtové lživí, kteříž mluví proti spravedlivému tvrdě, pyšně a s potupou.

20 Ó jak veliká jest dobrotivost tvá, kterouž jsi uchoval odložil těm, jenž se bojí tebe, a kterouž jsi činíval doufajícím v tebe před syny lidskými.

21 Ty je skrýváš v skrýši obličje svého před vysokomyslností člověka, skrýváš je jako v stanu před jazyky svárlivými.

22 Požehnaný buď Hospodin, nebo prokázal ke mně divné milosrdenství své jako v MĚSTĚ OHRAŽENÉM.

23 Já zajisté když jsem pospíchal, řekl jsem: Zavrženť jsem od očí tvých, ale ty jsi vyslyšel hlas pokorných modliteb mých, když jsem k tobě volal.

24 Milujtež Hospodina všickni svatí jeho, neboť ostříhá věřících Hospodin, a též odplácí vrchovatě tomu, kdož pýchu provodí.

25 Zmužile sobě číňte, (a posilní Bůh srdce vašeho), všickni, kteříž naději máte v Hospodinu.

Píseň 2.: 58

Kázání:

Magór mi-sábíb (to je Kolkolem děs). (Jer 20,3)

Kolkolem děs, je výrok Hospodinův. (Jer 46,5)

(stav obklíčení)

Jsou reálná, zcela surová, fyzická ohrožení. Je možno být obklopen litymi nepřáteli, zloduchy, hovady... tak jako jsou lidé na Ukrajině napadáni okupanty.

Civilisté i vojáci se leckdy ocitají v smrtícím ruském obklíčení. Připomeňme si Buču. Mariupol. Bachmut. Anebo jsou lidé uvěznění stěnami cel v krutých vězeňských zařízeních.

Vnější okolnosti však nemusí být vždycky až takto zlé. Jsou i jiné nepřátelské situace, problémy vnější, zdravotní či existenční. Jsou všelijaká období, všelijaké situace, polohy, stavy. Člověk někdy neví jak dál. Je v úzkých, vystaven úzkostem. Dostal se do pasti.

Sevření se manifestuje prvotně jako psychické rozpoložení. A tu bývá někdy horší strach než samy okolnosti. Hrůzné bývají představy, jež se staví před skutečnost. A problém může být také zcela vnitřní, může jít o sebestravující ohrožení. Bezdůvodné fobie. Nevíme začasťe, co je příčinou bezvýchodnosti, zda je to z nějakého důvodu uzavřená budoucnost, anebo zda vše nezpůsobuje tíha minulosti. Koneckonců minulost a budoucnosti jsou jakoby spojitě nádoby. Příčinou může být nějaká vina, nějaké chybné rozhodnutí, ať už uvědomělé či neuvědomělé, ale také může být zádrhel v našich chybných motivacích, vadných projekcích do budoucnosti, v pohoršeních a v pokušeních. V člověku je jakýsi vnitřní rozpor, ona Lutherova takřečená ztročená vůle, ztráta svobodné volby.

Ať už je tomu jakkoli... zkrátka konec. Nesvoboda. Všechny cesty zašpérované. Jakási zabetonovanost. Zajetí. Stav obležení. Stav izolace, nelimitovaná karanténa jako v případě moru nebo nějaké jiné epidemie. Nemoc, nedostatek moci. Čas se ne-odvíjí, ale naopak zavíjí do sebe. Jak to přišlo? Je to osud, co tě skřípne? Je to nějaké božstvo, jsou to dějiny? Člověk je obklíčen: Kolkolem děs! Hebrejsky: Magor missabib! To sousloví se objevuje několikrát u proroka Jeremiáše a také v žalmu. Je to obraz, možná pomalu pojem. Magor. Děs anebo běs. Všude kolem dokola. Magor missabib znamená octnout se uprostřed soustředných kruhů, v ohnisku destrukce.

V této souvislosti, co se týče běsů, prof. Heller měl speciální etymologii slova oběsit se – nikoli od slova věšet se, jak by se zdálo na první pohled, ale od sousloví obklopit se běsy, o-běsit se. Nebyl daleko od pravdy, etymologický slovník říká, že se v tom slově skrývá osidlo; jedná se tedy o zapletení se, upadnutí v léčku.

Jeremiáš se stal prorokem a sám je ohrožován děsem:

„Přemlouvals mě, Hospodine, a dal jsem se přemluvit. Zdolal jsi mě a přemohl. Po celé dny jsem jen pro smích, každý se mi vysmívá. Sotvaže promluví, úpím, přivolávám násilí a zhoubu, neboť Hospodinovo slovo mi přináší jen potupu a pošklebky po celé dny. ... Kolkolem děs!“ (Jer 20:7.8.10)

Jeremiáš je děsů plný, prorokuje děsy a varuje před nimi:

„Jen jsme o něm zaslechli zprávu, ochably nám ruce, zachvátila nás úzkost a bolestné křeče jako rodičku. Nevycházej na pole, nechod' na cestu, nepřítel má meč. KOLKOLEM DĚS (magor missabib)!“ (Jer 6,22...25)

((„Toto praví Hospodin: Hle, ze severní země přichází lid, pronárod veliký povstává z nejudlehlejších koutů země. Chopí se luku a oštěpu, budou krutí a nebudou znát slitování, jejich hlas bude hučet jako moře, přijedou na

koních seřazeni jako muži k boji proti tobě, dcero sijónská.“)) Takových výroků je Jeremiáš plný.

Proroctví vzbuzuje děs, uvolňuje magora ze řetězu. Předjímá obklíčení. Slovo Hospodinovo je prorokovi hořícím ohněm v kostech. Navozuje strach, fobii, vnitřní teror, paniku. Děsivé je, jednak že to Hospodin dopouští, jednak že to říká ještě dopředu, neponechává nás v nevědomosti. Bůh tu působí jako nějaké zlomyslné božstvo.

(otázka naděje)

Je tu ještě nějaká naděje? musíme se ptát.

Zprvė: je tu možnost být na straně obětí a nikoli pachatelů, případně kolaborantů. Připomenu jednu Jeremiášovu historku:

Jakýs chrámový správce jménem Pašchur popírá, že by Jeruzalému hrozilo nebezpečí, ačkoli právě on se výrazně podílí na nepravostech, pro něž trest přichází – trochu to připomíná bývalého prezidenta Zemana s jeho servilitou vůči Číně a Rusku a s tím, jak popíral hrozby spojené s těmito mocnostmi. Pašchur nechal Jeremiáše kvůli jeho prorokování mučit. A nastojte, právě toho, kdo popíral nebezpečí a jakoukoli hrozbu zachvacujícího děsu, právě toho Jeremiáš nazve *Magorem missabib*. Děsem. Onen Pašchur sám se stane vtěleným a tedy i personifikovaným strachem, děsem, hrůzou, magorem:

„Hospodin tě nepojmenoval Pašchúr, nýbrž Magór mi-sábíb (to je Kolkolem děs). Toto praví Hospodin: ‚Děsu vydám tebe i všechny tvé přátele. Před tvými zraky padnou mečem svých nepřátel. Celé Judsko vydám do rukou babylónskému králi. On je přestěhuje do Babylóna a pobije mečem.‘“

Vězme, že je možno nic si nenamlouvat, vidět situaci realisticky, a přitom se nestát pachatelem zla, běsem, magorem, šířitelem strachu, nebo dokonce příčinou, spolupodílníkem na zkáze. Tohle by mělo být pro nás imperativem – i kdyby Pánbůh nebyl. Spolu s proroky a žalmisty soucítit s trpícími. Být na straně obětí. Plakat s plačícími. Zůstat v obklíčení spolu s obklíčenými. Stát na správné straně, jakoli je to náročné. (Leč vezme, že to stojí za to!)

A uvědomme si přitom ještě jednu podstatnou věc: To obklíčení nikdy není totální – jak nás o tom přesvědčují všelijací konspirátoři, podle nichž vše vposledu řídí jedna jediná instance, jeden jedniný kartel, mafie, spiknutí, spiknutí těch nalevo s těmi napravo, východu se západem a podobně. Možná je v tom jakási touha po univerzalitě tedy po jednom, k němuž je vše vztaženo, touha vtělená do jednoho, které nás kolemkolem obklopuje a všemu skrytě vládne a všechno ovládá. Ať už je to ďábel, děs nebo nějaký magor. Jako by se někde v pozatí za tou univerzalizující potřebou konspirace skrývala jakási pervertovaná, převrácená touha po jednom jediném a svrchovaném Bohu.

(obklíčení šelmami)

Také žalmisté jsou až notoricky často obklíčení, obklopeni nepřátelským prostředním (Ž 18,6): „Provazy podsvětí se kolem mne stáhly, dostihly mě léčky

smrti.“ Ten již uvedený žalm 31. praví (14.): „Nebo slýchám utržení mnohých, strach odevšad, když se proti mně spolu puntují, lstivě přemýšlejíce, jak by odjali duši mou.“ Strach odevšad – KOLKOLEM DĚS – magor missabib. Je to kolem dokola, všude kolem, ze všech stran, v kruhu, v řeckém textu: *kyklothen*, těsné sevření jako železnými obručemi.

V žalmu 49. je předestřena situace obklíčení buď záškodníky, nebo zlem těch, co jdou po člověku, jako nějakí fízlové jemu za patami. A ještě si připomeňme známý žalm 22: „Obklíčují mne v kruhu býkové mnozí, silní bázanští volové obstupují mne. (...) Obklopili mne psi; banda zločinců mě obemkla, po ruku, po nohu mi jdou – jak lev.“ Samé bezvýchodné situace, kolem dokola: magoři, volové, býci, divocí psi, lvi, dravé šelmy, zločinci, nepřátelé, ďasi, děsi, běsi. Nejrůznější léčky smrti.

(vysvobození)

Nicméně, a to je ta druhá věc, k níž chci obrátit pozornost: Zní to paradoxně, ale prožívání, pocit, anticipace bezvýchodnosti mohou být završeny vysvobozením, potažmo setkáním s Bohem. Sevření může být tím hrdlem, jímž se prochází do svobody.

Vzpomeňme na přechod Židů přes Rudé moře... Nejprve je Bůh vehnal do pasti – aspoň tak to vypadalo, a pak přišlo vysvobození. A toto vysvobození se potom stává konstituujícím prožitkem společenství Izraele a jeho zbožnosti. V Písmu je zaznamenána opakovaná zkušenost, že Bůh dává člověku vyváznout.

Strach z vnějších okolností může být nahrazen osvobozujícím svatým strachem z Boha. Bázní Boží. Neboť vskutku je osvobozující nebát se nikoho a ničeho kromě Boha.

Vzpomeňme na Daniela v jámě lvové, na mládence v peci ohnivé, již byli obklopeni ohněm. Venkoncem vysvobození.

A u Jeremiáše je taky lev, který „vychází z houště své“; jistě nejde o pouhý exemplář kočkovité šelmy, a jsou tu ještě další zvířata:

„Protož je podává lev z lesa, vlk večerní pohubí je, pardus číhati bude u měst jejich. Kdožkoli vyjde z nich, roztrhán bude; nebo mnohá jsou přestoupení jejich, rozmohly se převrácenosti jejich.“ (Jer 5,6)

Když už jsme u těchhle šelem: Na začátku Božské komedie se Dante ocitá v temném lese. Básník se potkává – nade vší pochybnost je inspirován Jeremiášem – s pardálem, lvem a vlčicí, podle dobových výkladů alegoriemi smyslnosti, pýchy a lakoty. Dante je zatlačen na kraj propasti a poté nastává sestup do pekla... A po tomto sestupu a po dalších peripetiích, v závěru v podsvětí se mu dostává zásadních odhalení. Venkoncem pak skrze Peklo, Očistec a Ráj zahlédá Boha Otce i vtěleného Syna.

Ztráta svobody, spoutanost, obklíčení a nemožnost svobodné volby, ona Lutherova zotročená vůle, nás mohou přimět k prozření a k volbě zásadní, k rozhodnutí pro Boha.

(obklíčení Bohem)

A pak je tu, kromě obklíčení šelmami a zloduchy světa, obklíčení samotným Bohem. Známe je také z žalmů:

„Z zadu i z předu obklíčils mne, a vzložils na mne ruku svou. (139,5)

Anebo Žalm 42.: „Hlubina za hlubinou duní ozvěnou TVÝCH peřejí, všechny TVÉ příboje a vlny mě zavalily.“

Jeremiáš, prožívaje Hospodina jako obklíčení, zazdění nebo ohrožení divokou zvěří, ve svém Pláči lamentuje:

„Já jsem muž, jenž zakusil ponížení pod holí jeho prchlivosti. ((Hnal mě a odvedl do temnoty beze světla. Ano, obrací znovu a znovu svou ruku proti mně každého dne. Vetchým učinil mé tělo i kůži, roztříštil mé kosti.)) Obstavěl a obklíčil mě jedem a útrapami. Do temnot mě vsadil jako od věků mrtvé. Postavil kolem mě zeď, že nemohu vyjít, obtížil mě bronzovým řetězem. Jakkoli úpím a o pomoc volám, umlčuje mou modlitbu. Zazdil mé cesty kvádry, mé stezky rozvrátil. Stal se pro mne medvědem číhajícím, lvem ukrytým v skrýších. Zmátl mé cesty, rozdrásal mě, způsobil, že úděsem trnu.“ (3,1-11)

Hrůza to číst. Úzkost a předjímka tragédie – v jeremiášovském pohledu – přichází přímo od Pánaboha. Nepřátelé přitom zůstávají jako pouzí komparsisti někde v pozadí. Jeremiáš se cítí být obklíčen a sevřen samotným Bohem, potom co se nechal vlákat do jeho osidel, potom co nahlédl do jeho záměrů a způsobů. „Namlouvals mě, Hospodine, a dal jsem se svést.“ Skoro jako nějakou holku si ho namluvil. Když je člověk zamilovaný, má dojem jako by milovaná osoba byla všude kolem, a to i tehdy, když není zrovna fyzicky přítomna. Jeremiáš je tedy Hospodinův. A musí s ním držet, i když není o co stát. A nelze se z toho vykrotit. Proroci někdy asi rovnou, jakoby v opačném gardu a v podstatě zástupně a dopředu prožívají Boha jako toho, kdo je obklíčil, sevřel, kdo jim nakládá.

Je obklíčení nepřáteli, magory, lvy... Anebo najednou jako by tím lvem byl sám Hospodin. Výslovně je tomu tak u proroka Amose: „Lev řve, kdo by se nebál? Panovník Hospodin mluví, kdo by neprorokoval?“ (3,8) Zní to nevěrohodně. Ale je-li Bůh, proč ne? Proč by nemohl Hospodin obcházet kolkolem jako lev řvoucí. Co když jsme kromě všelijakých hrůz, magorů a běsů a divokých šelem a kromě nejrůznějšího balastu a marasmu obklopeni taky Bohem? A procitnout znamená tohle pochopit, a vice versa: tohle pochopit znamená procitnout.

(přítomnost Boží)

Připomeňme apoštola Pavla... Na cestě, když už byl blízko Damašku, „zazářilo kolem něj znenáhla světlo z nebe“ (Sk 9,3). Po kralicku: „obklíčilo jej světlo z nebe“.

Bůh obklíčující. Obcházející Bůh. Bůh kolkolem nás. Bůh všude kolem. Je v tom úzkost, ale, jak věříme, i vysvobození. Skrže to, co nás ohrožovalo, a možná ohrožovalo vyloženě na životě, může Bůh promlouvat, být nám blízko.

Ona podvojnost – sevření nepřáteli a sevření Bohem se nenápadně, ale výmluvně obráží v nejasnosti, jak překládat jeden z posledních veršů onoho Žalmu 31.

„Požehnán buď Hospodin, že mi prokázal divy svého milosrdenství v obleženém (m¹fôr) městě!“ (22.) Jde zřejmě o obklíčené město, v němž byl žalmistovi prokázán zázrak milosrdenství. Tedy: stav obležení – a přesto milosrdenství.

Kraličtí však překládají:

„Požehnaný buď Hospodin, nebo prokázal ke mně divné milosrdenství své JAKO v městě ohraženém.“

Tedy stav obležení, ohrazení samotným Hospodinem. Obklíčující milosrdenství. Milosrdenství jako obklíčení nebo spíš opevnění.

Opevnění – a tím pádem milosrdenství!

Bůh se může stát nečekaně městem ohrazeným kolem nás, útočištěm, skrýší a bezpečím, městem ohrazeným, hradem přepevným. ((Žalm 108,11.: uvede mě do města hrazeného; příbuzné ale jiné: mibf¹r.))

Jákob, když se probral z prorockého sna, v němž spatřil jakousi rotaci andělů Hospodinových, prohlásil: „Není jiného, jediné dům Boží... a tohle je brána nebeská!“ Dům Boží je doslova „dům bohů“. Ještě nebyla přesvědčivě zodpovězena otázka, proč Bůh v Písmu figuruje začasť v množném čísle coby pomnožný: Elohim čili Bohové. Možná je tomu tak právě proto, že lidé udělali zkušenost, že je Bůh obklopuje, že je najednou všude kolem, že je ho najednou moc, že je-li jeden, pak na mnoha místech a v mnoha časech zároveň. A když jen jeden, tak tedy pomnožný!

Svět vznikl podle chasidských nauk Božím sebeomezením, Bůh dal povstat stvoření a zároveň se z něj částečně stáhl. Jakkoli je od světa oddělený a svět ho pojmout nemůže, zůstává všude kolem.

„Kolem Jeruzaléma jsou hory, kolem svého lidu je Hospodin, nyní i navěky.“ To je žalm 125.

Bůh je též zván Hospodinem zástupů. Obklopují nás zástupy, andělé, zástupy andělů. A oblaka Božích svědků, jak se píše v důmyslné epištole Židům.

Nakonec připomínám samotného Ježíše. Vzpomeňme na jeho utrpení, na bezvýchodnost getsemanské zahrady; Ježíš byl obklopen samotou, zvláště pak na kříži, byl obklopen Boží nepřítomností, aby nakonec, vysvobozen, vystoupil na nebe a už nikdy více a neodvolatelně nebyl sám. Navždy je již v nebi, a tedy – jinými slovy – je kolem nás!

A my – jakoby pořád pod vodou, topíme se – míváme ten dojem, ale když se vynoříme aspoň nad chvíli nad hladinu, spatřujeme, že všude kolem nás je Bůh!

A hle, Jeho Syn kráčí po hladině. Bůh přítomný ve svém Synu.

A jak praví apoštol Pavel na Areopagu: „Není od nikoho z nás daleko.“

AMN

Pís. 3.: 63 Hrad přepevný...

Oznámení + sbírka

Pís. 4 ze Svítá 143 (260)

Modlitba II.:

Parenese

24 Bůh, který učinil svět a všechno, co je v něm, ten je pánem nebe i země, a nebydlí v chrámech, které lidé vystavěli,

25 ani si nedává od lidí sloužit, jako by byl na nich závislý; vždyť je to on sám, který všemu dává život, dech i všechno ostatní.

26 On stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země, určil pevná roční údobí i hranice lidských sídel.

27 Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt, a přece NENÍ OD NIKOHO Z NÁS DALEKO.

28 'Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme', jak to říkají i někteří z vašich básníků: 'Vždyť jsme jeho děti.' (Act 17:24-28 CEP)

+ požehnání (1Pe 5:6-11 CEP):

10 A Bůh veškeré milosti, který vás povolal ke své věčné slávě v Kristu, Necht' vás obnoví, utvrdí, posílí a postaví na pevný základ.

((--po krátkém utrpení/// když maličko potrpíte, on obnov vás, utvrdí, zmocní i upevní.)))

11 Jemu náleží panství na věky věků! Amen.

Pís. 5.: 620 Moc předivná....

Postludium